

Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος
Stavros Niarchos Foundation Cultural Center

Ο Γιώργος Κουμεντάκης μιλά για το παρόν και το μέλλον της Εθνικής Λυρικής Σκηνής

Το μεγάλο στοίχημα

Μαίρη Αδαμοπούλου, Δημοσιογράφος

Ο στόχος είναι η ΕΛΣ να γίνει ένα θέατρο όπερας ισάξιο των μεγάλων της κεντρικής Ευρώπης και να δοθεί η δυνατότητα σε δημιουργούς να αναπτύξουν και να παρουσιάσουν εδώ τη δουλειά τους.

Ένας χρόνος στο τιμόνι της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Ένας πρώτος απολογισμός.

Πέρασε πάρα πολύ γρήγορα διότι κάναμε πολλά πράγματα και δοκιμαστήκαμε σε ακραίες καταστάσεις λόγω της μετεγκατάστασης. Έπρεπε να δουλέψουμε εκ του μηδενός για να λειτουργήσουμε αμέσως στις νέες μας εγκαταστάσεις, να αρχίσουν οι παραγωγές μας. Έπρεπε να δοκιμα-

Εθνική Λυρική Σκηνή - Αίθουσα Σταύρος Νιάρχος
Greek National Opera - Stavros Niarchos Hall

Giorgos Koumendakis, Artistic Director of the Greek National Opera, talks about its present and future

The great challenge

Mary Adamopoulou, Journalist

One year at the helm of the National Opera. What's your assessment?

Time passed so fast -we did so many things and were put to the test under extreme conditions because of our relocation. We had to start from scratch to operate straight away, stage our productions in our new facilities and try-out the auditorium under real-time conditions. On

The objective is to make our National Opera comparable to those of central Europe and offer Greek artists the opportunity to develop and present their art locally.

Ο Γιώργος Κουμεντάκης μιλά για το παρόν και το μέλλον της Εθνικής Λυρικής Σκηνής

στεί το νέο θέατρο σε πραγματικές συνθήκες. Επιπλέον έχουμε να διαχειριστούμε υπερδιπλάσιους χώρους με το ίδιο προσωπικό, το οποίο κάνει υπεράνθρωπες προσπάθειες, κατά το μεγαλύτερο μέρος, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις.

Και οι στόχοι σας για τα επόμενα χρόνια;

Θα προτείνουμε νέες παραγωγές για τα επόμενα χρόνια. Αναθέσεις νέων έργων και στις δύο σκηνές μας. Επιθυμούμε να ανακαλύψουμε και να προτείνουμε στο κοινό μουσικές σχολές, που σπάνια έχουμε την ευκαιρία να ακούσουμε στην Ελλάδα, όπως ο 20ός αιώνας, η Γαλλική και η Τσέχικη σχολή κ.λπ. Επιπλέον έχουμε μια πολύ σημαντική συνεργασία με τον οργανισμό NEON για τρεις παραγωγές βασισμένες σε μια νέα λογική που συνδυάζει τα εικαστικά με την όπερα, εξερευνώντας τις δυνατότητες που μας δίνει η συνύπαρξη των δύο αυτών ειδών τέχνης.

Η ουσιαστική μας επιθυμία είναι να δημιουργήσουμε την όπερα της σημερινής εποχής, αλλά και του μέλλοντος. Πρέπει όμως εδώ να τονιστεί κάτι. Όλα αυτά –άνοιγμα σε είδη που δεν έχουν παρουσιαστεί στην Ελλάδα, αναθέσεις και συνεργασίες με Έλληνες δημιουργούς, βλέμμα προς το μέλλον και προσπάθεια ένταξης κι άλλων τεχνών στην όπερα– δεν έχουν νόημα αν δεν συνδυαστούν με την εκπαίδευση σε ευρεία κλίμακα και την κοινωνική προσφορά. Το όνειρό μου για την επόμενη τριετία είναι ουσιαστικά συμπυκνωμένο ένα όνειρο ζωής, το οποίο συνίσταται στο να γίνουν τα τρία αυτά στοιχεία ένα, δηλαδή οι καλλιτεχνικές παραγωγές, η εκπαίδευση και η κοινωνική προσφορά. Και νομίζω ότι είναι εφικτό.

Giorgos Koumendakis, Artistic Director of the Greek National Opera, talks about its present and future

Πρεμιέρα «Φόνισσας» - Γιώργος Κουμεντάκης
"Fonissa" premiere - Giorgos Koumendakis

Αγνή Μπάλτσα, Γιώργος Κουμεντάκης
Agnes Baltsa, Giorgos Koumendakis

top of that, we now manage spaces double, to be exact, more than double in size than before, but with the same number of employees; they are bending over backwards to compensate.

Which are your goals for the coming years?

To suggest new productions. Assign new operas to both our stages. To pin-point and propose to the Greek public genres that we rarely have the opportunity to see in our country, as those of the 20th century, the French and the Czech scene and more.

Also, we have a very important joint project with "NEON Organization for Culture and Development" in three productions, founded on a cutting-edge rationale to fuse virtual arts with opera and explore the potential of a possible coexistence of these art forms.

Our principle desire is to create an opera of today, but also of tomorrow. I must point out that all this –an openness toward genres never presented in Greece, assignments and collaborations with Greek artists, an eye at the future and at incorporating other arts into opera– may lose their relevance if we fail to amalgamate them with education (in a broader sense) and our service to the community. My vision for the next three years is condensed in my lifetime dream to combine these three components into one. Artful productions, education, and service to the community. And honestly, I think it's feasible.

Shall you invest in local artists or invite popular artists from overseas?

We give huge emphasis to local artists because we firmly believe in them; besides, we hold it our duty as an opera house to support as many Greek artists as possible in these times of crisis. But we don't want this in the narrow sense because it may entrench us in the small scale of a provincial institution. So, in the following years, the majority of our operas shall be staged by directors called from overseas. We won't be stingy and definitely deploy the most suitable for every production. Currently, we're discussing with world-famous directors. As far as our leads are concerned I'd like to state that we believe in Greek opera singers, support them, refresh our ensemble and run a nursery, the Greek Youth Symphony Orchestra, which is bearing fruits already. We'll invite distinguished singers from abroad when we judge it necessary for our productions. Regarding maestros –a sensitive matter to me since I'm a composer– I promise that a new generation of Greek conductors will emerge from the National Opera. Without leaving foreign names out, their majority shall perform their first in our halls and "test the waters" of the world of opera.

Ο Γιώργος Κουμεντάκης μιλά για το παρόν και το μέλλον της Εθνικής Λυρικής Σκηνής

Θα επενδύσετε στις εγχώριες δυνάμεις ή σε μετακλήσεις δημοφιλών καλλιτεχνών από το εξωτερικό;

Δώσαμε τεράστια έμφαση στην ελληνική δημιουργία επειδή πιστεύουμε πολύ σε αυτήν, καθώς και επειδή θεωρούμε ότι ένα λυρικό θέατρο οφείλει να τροφοδοτήσει σε καιρό κρίσης την επαγγελματική υπόσταση όσο το δυνατόν περισσότερων Ελλήνων καλλιτεχνών. Αυτό όμως δεν θα θέλαμε να είναι μονομερές, διότι κάτι τέτοιο θα μας εγκλώβιζε στη μικρή κλίμακα ενός επαρχιακού θεάτρου. Έτσι, στις επόμενες χρονιές το μεγαλύτερο ποσοστό των σκηνοθετών θα είναι ξένοι. Δεν κάνουμε εκπώσεις, πρέπει να έχουμε τον κατάλληλο σκηνοθέτη για κάθε έργο. Βρισκόμαστε σε συζητήσεις με σπουδαίους σκηνοθέτες παγκόσμιας εμβέλειας. Σε ό,τι αφορά τους πρωταγωνιστές μας θα ήθελα να σας πω ότι πιστεύουμε στους Έλληνες τραγουδιστές, τους στηρίζουμε, ανανεώνουμε το ensemble μας κι έχουμε ένα φυτώριο, τους «νέους της όπερας», το οποίο ήδη δίνει καρπούς. Την ίδια στιγμή μετακαλούμε σημαντικούς τραγουδιστές από το εξωτερικό όταν κρίνεται αναγκαίο για τις παραγωγές μας. Σχετικά με τους μαέστρους –ζήτημα στο οποίο έχω ευαισθησία λόγω της συνθετικής μου ιδιότητας– υπόσχομαι ότι θα αναδειχθεί μέσω της ΕΛΣ μια νέα γενιά Ελλήνων διευθυντών ορχήστρας. Χωρίς να λείπουν ονόματα από το εξωτερικό, στο μεγαλύτερο ποσοστό θα δούμε νέους διευθυντές ορχήστρας που θα δοκιμάσουν τη μελλοντική τους υπόσταση στον χώρο της όπερας.

Πόσο δύσκολο είναι για έναν καλλιτέχνη να αφήνει τις παρτιτούρες του και να αναλαμβάνει να λύνει οικονομικά προβλήματα, να αντιμετωπίζει συνδικαλιστές και να διοικεί στο σύνολό του έναν τόσο μεγάλο οργανισμό που έχει χαρακτηριστεί «δεινόσαυρος»; Δεν θέλω ούτε να ωραιοποιώ, ούτε να κρύβουμε πράγματα. Η ΕΛΣ είναι ένας οργανισμός με πολλές παθογένειες και προβλήματα. Υπάρχουν τεράστιες δυσκολίες σε σχέση με την χρηματοδότησή μας και προβλήματα που μπορούν ανά πάσα στιγμή να διαταράξουν την ισορροπία του οργανισμού. Δεν ζούμε μια ιδανική κατάσταση. Είμαστε όλοι μαζί εδώ για να μπορέσουμε να αντεπεξέλθουμε, και να λύσουμε όλα αυτά τα προβλήματα. Αισθάνομαι πολλές φορές ότι είμαι περισσότερο ψυχολόγος, λιγότερο διευθυντής και καθόλου συνθέτης πλέον – δεν έχω καθόλου χρόνο να γράφω. Όσο πιο βαθιά μπαίνεις, διαπιστώνεις πράγματα που έχουν σκεπαστεί, έχουν αφυδατωθεί. Καθένα που βγαίνει στην επιφάνεια ανασύρει μαζί του άλλα δέκα. Δεν σας κρύβω ότι κάποιες φορές βρέθηκα σε δύσκολη κατάσταση λόγω των συσσωρευμένων προβλημάτων.

Εθνική Λυρική Σκηνή
Αίθουσα Σταύρος Νιάρχος
Greek National Opera -
Stavros Niarchos Hall

Giorgos Koumendakis, Artistic Director of the Greek National Opera, talks about its present and future

How hard is it for an artist to leave his music sheets behind so as to solve financial issues, deal with the unions and overall administrate such a big organisation, “the dinosaur” as many call it?

I won't sugar-coat or conceal things. The National Opera is an organisation with many ailments and problems. We face unsurpassable difficulties in raising funds and there are issues that can disturb its balance at any given moment. The situation is far from ideal. We're all at our posts, though, ready to respond and solve all the problems. Often, I feel more a psychologist, less an art director and not at all a composer. I can't find time to compose anymore. And the deeper you dig you discover things that have been camouflaged. One emerges bringing along ten more. I must confess that I've found myself in a difficult position due to the accumulation of problems.

However, you were not caught off-guard since you had prior experience as Artistic Director of the Alternative Stage.

The same things that made it hard at the Alternative Stage make it hard here, only in a larger scale. Our basic problem is funding. We receive only a tenth of what other opera houses of our level receive.

Presently, we must face the challenge to survive in a brand new, wonderful building –a magnificent donation of the Stavros Niarchos Foundation. We have two halls but receive the same funds as when we ran one (and smaller) hall, the Olympia. And here, a question arises: why should an opera as ours perform under market terms?

Why shouldn't it?

Because it offers its audience spiritual cultivation. This can't be measured. If we follow the rationale of a downright return of expenses from the tickets, their prices will sky-rocket. I believe we made the right choice to keep ticket prices the same as when housed in the Olympia. It is a social stance. We want profit, but only in the measure we deliver cultural value.

It would be senseless to “recycle” productions and present a repertory that's obsolete. Our aim is to put together a new repertory of a high standard that will become our

Ο Γιώργος Κουμεντάκης
μιλά για το παρόν και το μέλλον
της Εθνικής Λυρικής Σκηνής

Giorgos Koumendakis, Artistic Director
of the Greek National Opera,
talks about its present and future

Είχατε όμως ήδη την εμπειρία από τη διεύθυνση της Εναλλακτικής Σκηνής, δεν ήσασταν εντελώς ανυποψίαστος.

Τα ίδια πράγματα που με δυσκόλευαν στην Εναλλακτική με δυσκολεύουν και τώρα, ίσως σε μεγαλύτερη κλίμακα. Το βασικό μας πρόβλημα είναι η χρηματοδότηση, η οποία είναι στο εν δέκατο σε σχέση με άλλες όπερες του ίδιου επιπέδου με τη δική μας.

Αυτή τη στιγμή αντιμετωπίζουμε την πρόκληση να προσπαθήσουμε να επιβιώσουμε σε ένα νέο υπέροχο κτήριο –ένα σπουδαίο δώρο του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος– με δύο αίθουσες, αλλά με την ίδια επιχορήγηση που λαμβάναμε όταν ήμασταν στο Ολύμπια. Εδώ τίθεται το ερώτημα: γιατί πρέπει ένας οργανισμός όπως η ΕΛΣ να είναι ανταποδοτικός, με όρους αγοράς;

Γιατί δεν οφείλει να είναι ανταποδοτικός;

Διότι παρέχει τεράστια πνευματικότητα στον κόσμο. Αν ακολουθήσουμε τη λογική της στείρας ανταποδοτικότητας τα εισιτήριά μας θα πρέπει να είναι πανάκριβα. Κατά τη γνώμη μου πολύ σωστά έχουμε κρατήσει τις τιμές του Ολύμπια. Αυτή είναι η κοινωνική πολιτική. Θέλουμε την ανταποδοτικότητα σε σχέση με την πνευματικότητα.

Δεν έχει νόημα να ανακυκλώνουμε απλώς τις δουλειές μας και να παρουσιάζουμε ένα ρεπερτόριο που έχει λήξει. Στόχος είναι να δημιουργήσουμε ένα νέο ρεπερτόριο υψηλών προδιαγραφών, το οποίο θα αποτελέσει την ουσιαστική παρουσία του οργανισμού για τα επόμενα χρόνια.

Εθνική Λυρική Σκηνή, Αίθουσα Σταύρος Νιάρχος

Greek National Opera - Stavros Niarchos Hall

main asset in the years to come.

I'll try to be more specific: we receive 12.5 million Euros annually from the Ministry of Culture which cover our basic needs. The overhead, not the artistic aspect. On top of that, the operational expenses paid to the Niarchos Foundation amounts to 4.6 million a year. It goes without saying that in order to operate we need extraordinary state subsidies.

On the other hand, our income has increased in the Niarchos Center, due to the higher capacity of our halls and the enthusiastic response of the public to our performances. If we add the private sponsorships, I think that in fact, we do counterbalance state support.

Ο Γιώργος Κουμεντάκης μιλά για το παρόν και το μέλλον της Εθνικής Λυρικής Σκηνής

Για να γίνει πιο συγκεκριμένος, λαμβάνουμε 12,5 εκ. ευρώ το χρόνο από το Υπουργείο Πολιτισμού, τα οποία αρκούν για να καλύψουμε τις βασικές μας ανάγκες, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνεται το καλλιτεχνικό έργο, παρά μόνο πάγια έξοδα. Επιπλέον, τα λειτουργικά έξοδα προς το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος Α.Ε. αυτή τη στιγμή είναι περίπου 4,6 εκ. ευρώ ετησίως. Είναι αυτονόητο, λοιπόν, ότι για να λειτουργήσουμε θα πρέπει να λαμβάνουμε έκτακτες επιχορηγήσεις από το κράτος. Την ίδια στιγμή τα έσοδά μας έχουν αυξηθεί εδώ στο ΚΠΙΣΝ, λόγω της χωρητικότητας των αιθουσών μας, αλλά και της ενθουσιώδους ανταπόκρισης του κοινού στις παραστάσεις μας. Αν συνοπολογίσουμε και τις χορηγίες από ιδιώτες χορηγούς, είμαστε σε μεγάλο βαθμό ανταποδοτικοί προς το κράτος που μας στηρίζει.

Πιστεύετε ότι πήρατε ένα μεγάλο δώρο αλλά σε μια κακή στιγμή – μέσα στην κρίση– και τώρα καλείστε να αντιμετωπίσετε μεγαλύτερο λειτουργικό κόστος και έναν χώρο με όχι τόσο εύκολη πρόσβαση όσο το Ολύμπια στην οδό Ακαδημίας; Το ΚΠΙΣΝ είναι ένα μεγάλο δώρο προς την ελληνική κοινωνία –το βλέπουμε άλλωστε καθημερινά με τις χιλιάδες κόσμου που το επισκέπτεται– ενώ για την ΕΛΣ επιτέλους ικανοποιήθηκε το φανταστικό: ένας ιδανικός χώρος για τις παραστάσεις μας. Το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος παρά την κρίση όχι μόνο δεν έριξε τις προδιαγραφές του έργου αλλά παρέδωσε στο Ελληνικό Δημόσιο ένα σπουδαίο δημιούργημα που ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Κι όταν ακούω κακόπιστη κριτική είναι από τα λίγα πράγματα που με θυμώνουν. Όταν έχεις ένα τέτοιο δημιούργημα και προσπαθείς να το μουντζουρώσεις είναι μικροπρέπεια.

Σας προβληματίζει ότι το Κέντρο Πολιτισμού στα χέρια του Ελληνικού Δημοσίου ενδέχεται να φραγεί τις παθογένειές του; Πώς δεν με προβληματίζει; Κι αυτό είναι το μεγάλο μου άγχος. Δεν μπορώ όμως όντας μέσα σε αυτή τη δημιουργική εκτόξευση να κάνω αντιδημιουργικές σκέψεις. Όταν το δούμε να συμβαίνει τα αντανάκλαστικά θα πρέπει να είναι σε τόσο υψηλό επίπεδο ώστε να βρεθούν άμεσα λύσεις. Δεν είμαστε σε αυτή τη φάση, προς το παρόν. Κρατώ την απόλυτα θετική σκέψη για να πάμε μόνο μπροστά. Η ΕΛΣ άφησε το Ολύμπια, αυτόν τον μικρό ευγενικό χώρο, για να κάνει ένα μεγάλο άλμα. Δεν μπορεί πλέον να επιστρέψει στη μικρή κλίμακα.

Η κληρονομιά που θέλετε να αφήσετε; Να γίνει η ΕΛΣ ένα ισάξιο θέατρο όπερας, και όχι μόνο, των μεγάλων της κεντρικής Ευρώπης αφήνοντας το μικρό πλαίσιο της περιφέρειας. Και να δω ευτυχισμένους δημιουργούς που να λένε ότι κατέθεσαν σε αυτόν τον χώρο μια πρωτόλεια ιδέα η οποία απέκτησε σάρκα και οστά και ότι τους έδωσε τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να παρουσιάσουν τη δουλειά τους.

Εθνική Λυρική Σκηνή
Αίθουσα Σταύρος Νιάρχος
Greek National Opera -
Stavros Niarchos Hall

Giorgos Koumendakis, Artistic Director of the Greek National Opera, talks about its present and future

Do you believe that you received a great gift but its timing, amidst a financial crisis, was a bit "off"? Are you now called to deal with higher operational costs and a venue the public cannot access as easily as the Olympia at Akademias St. in downtown Athens? The SNFCC is a great bequest to Greek society in general - we experience this every day from the visitors that flock by the thousands. And at last, the National Opera got to live-out its fantasy of having the ideal building to stage its productions. Despite the negative financial climate, the Foundation did not make reductions on construction. Quite the opposite, it built remarkable facilities beyond all expectations and donated them to the Greek State. And when from time to time I hear negative criticism, it's one of those rare moments that I get really angry. I consider it a very petty thing to receive such a jewel and then debase it.

Does it worry you that SNFCC may possibly inherit the ailments of the Greek public sector? Of course. It's my concern and great anxiety. Nevertheless, I cannot indulge into counter-creative thoughts amidst this explosion of creativity. If and when this occurs, our reflexes must be swift to find the solutions immediately. For the time being, it hasn't. I try to stay absolutely positive in order to look only ahead. The National Opera left the Olympia, a small and noble venue, to make a giant leap forward. It cannot go back to the small scale.

What about the legacy you would like to leave behind? To make the National Opera comparable to the great opera houses of central Europe and elsewhere and abandon the provincial frame. And to make artists happy, artists who will say that they presented us a draft idea and were able to materialize it in our opera that offered them the means to develop and present their art.